

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Tá 68 ára gamla Rhoda Rubeksen var smágenta í Havn, gekk hon til dans hjá Ninnu Nielsen.

Tá hon sum 18 ára gomul fór á ítróttarháskúla í Danmark, valdi hon sær gamlar dansir sum sergrein.

Undir krígunum umdírvisi Sofus Rasmussen í dansi í Havn, og tá var Rhoda næmingur hjá honum. Tað var her hon fekk áhuga fyri teimum gomlu dansunum, sum vóru dansaðir um aldarskiftið í Havn, og sum hon eisini hevði lært um á háskúlanum.

Gjøgnum árinu hevur Rhoda Rubeksen lært fólk at dansa fleiri hundrad ymsar gamlar dansir. Hon veit ikki, hvussu nógvir næmingar hava verið á dansskeið, men teir eru í hvussu so er, fleiri hundrad í tali.

Stóri áhugi hennara fyri gomlu dansunum, so sum teir vóru dansaðir í Havn um aldarskiftið, førði til, at hon fór at leita sær vitan um hetta.

- Eg tosaði við eldri fólk í Havn, sum dugdu at siga mær frá hesum. Síðani skrivaði eg alt niður, eitt nú um stev og stíl o.s.fr. M.a. tosaði eg við Mourentius við Stein, sum eisini hevði dansifrálæru kring um oyggjarnar, og við mammu mína Andreu Árting og onnur, sigur Rhoda Rubeksen.

Tað var tí einki óvanligt, at Rhoda Rubeksen umhugsaði at stovna dansiskúla, eftir at hon hevði gingið heima í nøkur ár, og bæði børnini vóru vorðin stór.

-Tá var tað soleiðis, at hjún ongastaðni høvdu at fara. Tí helt eg tað vera gott hugskot at fara undir dansiskeið, so eg kundi læra fólk teir gomlu dansirnar, sum eg hevði samlad tilfar um, sigur Rhoda Rubeksen.

Dansiskúli á Kongabrunni

Í 1970 byrjaði hon at undirvísa. Dansiskúlin var á Hotel Føroyum á Kongabrunni, har børn frá fyra ára aldur, ung og tilkomin lærdu at dansa. Rhoda Rubeksen tosaði við Helgu Klein um at hava klaverundirspælið, og tær báðar hava verið saman um dansiskeiðini øll árin. Umframt klaverspæl var neyðugt við plátuspælara og seinni bandspælara, av tí at serligur tónleikur verður spældur til ymsu dansirnar.

- Undirtøkan var sera góð, serliga millum børn og ung. Tann yngsti næmingurin var fyra ár, og tann elsti 62 ára gamal.

Tilsamans eini 60 tilkomin vóru á dansiskeiðnum fyrsta árið, og sum fráleidd vaks næmingatalið. Ikki bert í Havn vóru boð eftir dansilæranum, men eisini úti á byggunum.

Eisini á bygð

Rhoda Rubeksen hevur

At dansa skapar gleði

- Í dansinum hvørvur tað hvønn dagsliga eina løtu, sigur Rhoda Rubeksen, sum í eitt mannaminni hevur arbeitt fyri at varðveita teir gomlu dansirnar, so sum hesir vóru dansaðir um aldarskiftið í Havn. Boð hava verið eftir henni - ikki bert í Havn, men eisini víða um á byggunum kring landið

gjøgnum árin havt frálæru í Kollafirði, Hvalvík, Hósvík, á Oyrabakka, í Gøtu og í Sørvági.

- Fyrstu árin endaðu dansiskeiðini við framsýning, men tey, sum ikki dugdu nóg væl, sluppu ikki við á framsýning, sigur Rhoda Rubeksen, sum sjálv sigur, at hon var strangur lærari, men at hon kortini var diplomatisk.

- Tá tú skipar fyri dansframsýning, so hevur tú nógv at at vera, og nógv bein at hyggja at. Onkur helt, at eg var í so stríks, men tað var neyðugt.

- Summi duga betur enn onnur, og ofta verða tey dugnaligastu tikin fram um hini. Soleiðis eigur tú ikki at gera. Tí arbeiddi eg mest við teimum, sum ikki dugdu so væl, til dansurin sat sum hann átti. Øll kunnu læra at dansa, men hjá nøkrum skal bert meira venjing til, sigur Rhoda Rubeksen.

Dreingirnir argaðu genturnar

Hon hevur nógvur, góðar og skemtiligar lottur at minnst aftur á. Tað er tó torført at taka eina søgu fram um aðra. Eitt nú vóru teir hálvvaksnu dreingirnir truplir at hava sum næmingar, av tí at teir argaðu genturnar og órógvadu undirvísingina.

Danslærarin gjørdi bart

ein dagin. Hon koyrði triggjar dreingir heim, við boðum um, ikki at koma aftur.

- Tað gingu nakrir dagar, men so ringir ein av dreingunum og bønir og biður, um teir ikki kundu sleppa aftur í dans, annars bleiv mammian ill. Teir skuldu vera fríðarligir og gera alt sum eg segði. Jú, teir sluppu at royna enn einaferð, og tað gekk væl.

- Eina aðru ferð skuldu vit venja ringdans. Í hesum dansinum skulu mannfólkini skiftast um at dansa við konufólkunum.

- Jú, vit komu so til valsins, og ein 22 ára gamal maður noktar at taka um konufólk, sum stóð framman fyri honum.

- Nakad seinni koyrdu vit í bili eitt kvøldið úti við Strond. Har gekk sami drongur og helt um ein gentu, sum eisini gekk til dans.

Hann vildi bara halda um eina

- Tá eg nevndi, hvat hann hevði sagt um at halda um konufólk, svaraði hann: Eg haldi bara um eina, minnst Rhoda.

Spurd, um øll fólk - eisini eldri tilkomin, kunnu læra at dansa, sigur Rhoda Rubeksen, at tað ber saktans til, men at tolsemi krevst av teimum, sum geva frálæruna.

- Tað skal sjálvandi vera stuttligt at dansa, men tú eigur kortini at vanda tær um frálæruna. Er dansurin ikki vakurt fráfárin, so riggar tað ikki.

- Eg plagdi fyrst at læra tey at ganga, og síðani at dansa, sigur Rhoda Rubeksen.

Hon minnist á nógvur lottur, bæði í frálæruni og tá framsýningar og veitslurnar vóru aftaná.

Tá var kanska vín á borðinum, men ongantið rúsdrekka. Tað ber stutt sagt ikki til at dansa, um fólk ikki fult og heilt ganga inn fyri tí, sum fer fram á dansigólvinum, heldur Rhoda Rubeksen, sum væl visti, at mannfólkini kanska høvdu eina pisu við sær, og at dansifólkini smakkaði sær á. Tað var tó altíð sámuligt.

- Dansurin gevur gleði í sjálvum sær, og tað riggar betri, um tú ert edrúur á dansigólvinum, sigur Rhoda Rubeksen.

Nógv hundrad fólk hava gingið til dans hjá Rhoda Rubeksen. Hon hevur serliga arbeitt fyri at varðveita teir gomlu dansirnar, sum fólk í Havn dansaðu um aldarskiftið. Bæði børn, ung og eldri hava verið næmingar hjá Rhoda. Myndin er frá dansframsýning í 1974, tá tey smá vóru við í árligu framsýningini